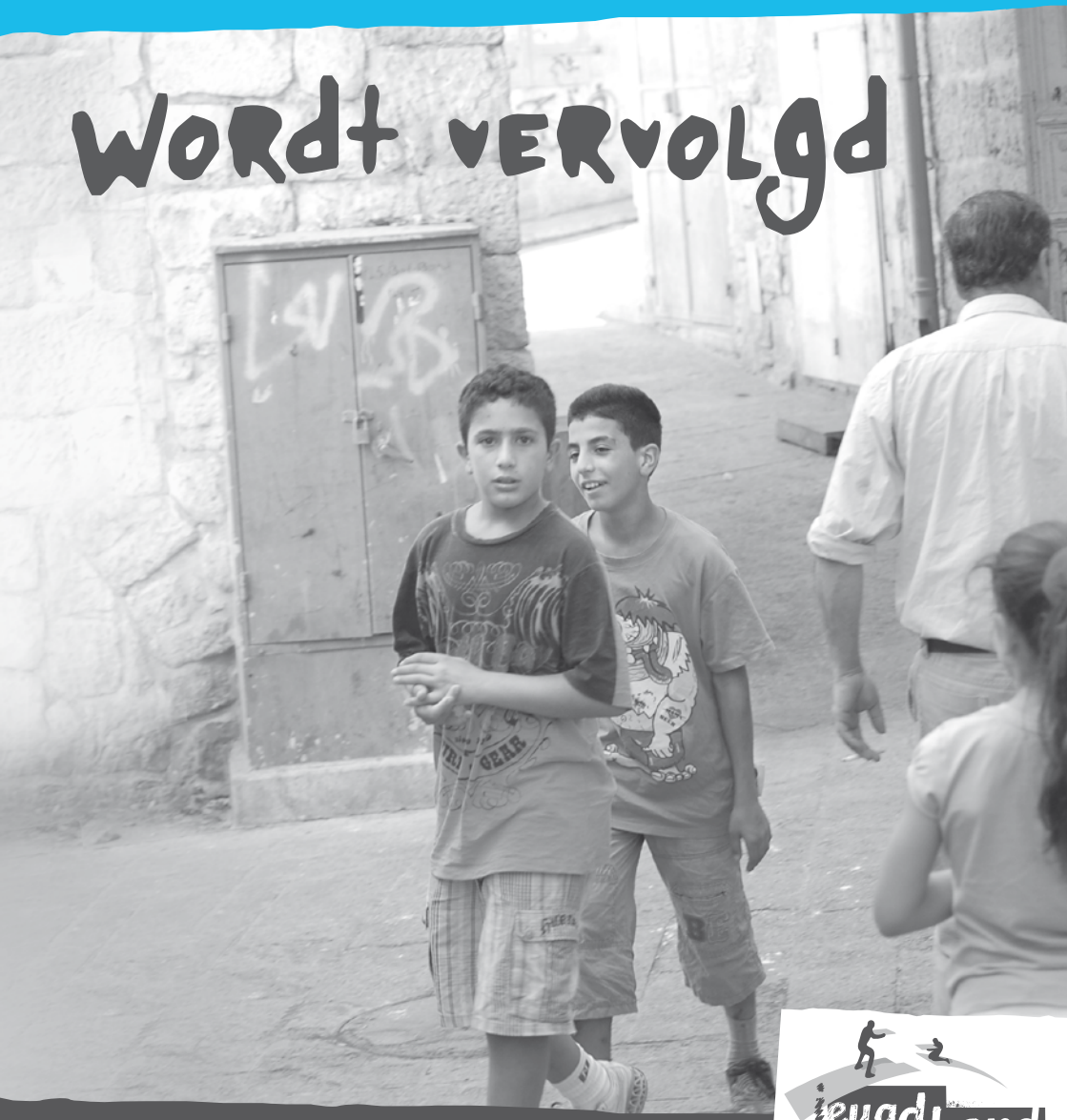
Kompas

December 2010 jaargang 2 nummer 4

wordt vervolgd

verbindt jongeren

jeugdbond
Gereformeerde Gemeenten

Colofon

Jaargang 2
Nummer 4
December 2010

Werkmateriaal met verwerkingsmogelijkheden voor leidinggevenden en kinderen van -12 kinderclubs.

Redactie
Mw. P.H. Herweijer, voorzitter
Mw. G.M. de Regt, eindredactie
Dhr. G.M.J. Eikelboom
Dhr. H. van der Giessen
Mw. M.S.T. Imanse-Van Marion
Mw. J. de Jongh
Dhr. M. Kortleven
Mw. D.J. Qualm-Visser
Mw. N.L. van Wijngaarden-Kersten

Abonnementen
De abonnementsprijs voor particulieren is € 15 per jaar. Leidinggevenden van aangesloten verenigingen ontvangen Kompas gratis. De ledenboekjes zijn bij de contributie van de vereniging inbegrepen.

Uitgave
Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten
Postbus 79
3440 AB Woerden
T: (0348) 489948
W: www.jbgg.nl
E: info@jbgg.nl

Van de Redactie

Wordt vervolgd is het thema van de landelijke jeugdwerkactie. Eens in de drie jaar houden we met de clubs en jeugdverenigingen een actie voor een doel. Deze keer de verkondiging van het Evangelie in het Midden Oosten. In Israël en de Arabische landen wonen christenen die het moeilijk hebben. De gemeenten zijn vaak klein en hebben weinig middelen. Met de jeugdwerkactie willen we geld ophalen voor verschillende projecten. Een samenvatting daarvan staat achterin deze handleiding.

Op de clubs en verenigingen wordt er ook altijd inhoudelijk aandacht gegeven aan het thema. In dit nummer van *Kompas* staat informatie en verwerkingsmateriaal dat gebruikt kan worden op de -12 club. Iedere vereniging kan er naar eigen inzicht uit putten. Achterin de handleiding staat een tip voor de mogelijke indeling van drie avonden over het thema.

We hopen dat de inhoud van *Kompas* de kinderen en leidinggevenden zal motiveren om samen de schouders eronder te zetten!

Gertrude de Regt

Izak en Ismaël

Lezen
Genesis 21: 8-21

Zingen
Psalm 22: 5
Psalm 105: 5, 6 en 24
Psalm 119: 37
Psalm 127: 3
Psalm 128: 4
Psalm 133: 1 en 3

Kerntekst
En zij zeide tot Abraham: Drijf deze dienstmaagd en haar zoon uit; want de zoon van deze dienstmaagd zal met mijn zoon, met Izak, niet erven (Genesis 21: 10).

Vertelschets

Bij de fontein, aan de weg naar Sur, zit een vrouw. Wat doet zij daar, helemaal alleen langs die eenzame weg door de woestijn? Het is Hagar, het dienstmeisje van Saraï. Ze is op de vlucht. Hoor maar wat er is gebeurd.

Jaren geleden zijn Abram en Saraï op reis gegaan naar het land dat God hen had beloofd. Nu zijn Abram en Saraï in Kanaän, maar het is nog niet hun land. Zij zijn er vreemdelingen. God heeft beloofd dat hun kinderen dit land zullen erven. Maar dàt is hun probleem, want Abram en Saraï hebben geen kinderen. Nu is Saraï al oud geworden. Zij kàn geen kinderen meer krijgen. Hoe moet het nu met de belofte? In plaats van te vertrouwen op de Heere, is Saraï zelf aan het werk gegaan. Ze heeft een plan gemaakt. “Abram, je moet Hagar, mijn dienstmeisje, ook maar als vrouw nemen. Als zij dan een kind krijgt, is het ook mijn kind. Ons kind.” Zo is het gegaan. Abram is ook met Hagar getrouwd. En nu verwacht Hagar een kindje.

Wat fijn voor Saraï dat haar plan zo goed gewerkt heeft!
Maar nee, het plan van Saraï was niet goed. Saraï heeft het ook niet eerst aan de Heere gevraagd. Op haar plan kàn geen zegen rusten.
Er komt ruzie van. Hagar vindt dat zij nu belangrijker is dan Saraï. Zij krijgt tenminste een kind en Saraï niet. Saraï wordt jaloers op Hagar. Op een dag zegt ze tegen Abram: "Zo gaat het niet langer. Hagar gedraagt zich alsof zíj hier de baas is en ik het dienstmeisje ben. Je moet er wat aan doen! Zeg haar dat ze mij moet gehoorzamen!" Maar Abram zegt: "Hagar is jouw dienstmeisje, Saraï. Je mag zelf met haar doen wat jij goed vindt."
Vanaf die tijd maakt Saraï het Hagar erg moeilijk. Hagar moet alle vervelende werkjes doen. Saraï vernedert haar en zit Hagar dwars.
Daarom is Hagar op de vlucht gegaan. De trotse Hagar verdraagt het niet langer.
Ze voelt zich belangrijk en nu behandelt Saraï haar zo.
Daar zit ze nu, bij de fontein. Waar moet ze naar toe? Haar familie woont ver weg.
Dat is een lange reis. Zeker voor een vrouw alleen die een kindje verwacht.

"Hagar, dienstmeisje van Saraï, waar kom je vandaan en waar wil je heengaan?" Hagar kijkt op. Waar komt opeens die stem vandaan? Is ze dan niet alleen?
Dan begrijpt Hagar van Wie die stem is. Bij Abram heeft ze veel over de Heere gehoord. Het is de Engel van de Heere die tot haar spreekt. De Heere zelf heeft haar hier opgezocht.
"Ik ben op de vlucht voor Saraï," antwoordt ze dan. Er klinkt nog boosheid in haar stem. Saraï is zo oneerlijk geweest. Hagar voelt zich zo slecht behandeld. Maar wat zegt de Heere? "Ga terug en doe wat Saraï van je vraagt." Moet ze terug gaan? Moet ze de minste zijn? Dat valt niet mee!
De Engel gaat nog verder: "Ik zal je nakomelingen vermenigvuldigen, zodat het er zoveel worden, dat je ze niet kunt tellen. Je bent in verwachting en je zult een zoon krijgen. Die zal Ismaël heten, omdat de Heere je verdrukking gezien heeft. Dat is wat zijn naam betekent: de Heere hoort! Daar mag je aan denken als je het moeilijk hebt. Ismaël zal een sterke man worden, hij en zijn nakomelingen zullen oorlog voeren met andere volken."
De ongehoorzame, weggelopen Hagar krijgt hier van de Heere toch een rijke belofte. De Heere belooft haar, dat als zij gehoorzaam terug gaat naar Abram en Saraï, Hij haar zal zegenen. Haar een groot en sterk nageslacht zal geven.
Als Hagar dat allemaal heeft gehoord, buigt ze haar hoofd. Ze is verwonderd dat de Heere naar haar wil luisteren en voor haar wil zorgen. Zij heeft niet naar de Heere gevraagd, maar Hij heeft toch Zijn belofte aan haar gegeven. Is dat niet heerlijk? Zo doet de Heere bij ons ook. Hij ziet ons, als het moeilijk is. Hij kent ons, ook al is het onze eigen schuld, dat het moeilijk is. Hij komt naar ons toe met Zijn genade en belofte dat Hij voor ons wil zorgen.
Gehoorzaam is Hagar toen terug gegaan. Een poosje later wordt er een kindje geboren. Een jongetje. En zoals de Engel het gezegd heeft, krijgt hij de naam Ismaël.

Na de geboorte van Ismaël geeft de Heere weer Zijn belofte. Maar nu aan Abram en Saraï. Zij zullen ook een zoon krijgen. Als teken van de belofte krijgen Abram en Saraï ook een andere naam. Abram heet nu Abraham en Saraï heet nu Sara.

Het is jaren later. Ismaël is een grote jongen geworden. Maar hij is niet meer het enige kind van Abraham. Sara heeft toch een zoon gekregen, ook al was ze daar eigenlijk te oud voor. De Heere doet altijd wat Hij belooft, al lijkt het voor ons, dat het niet meer kan. Hij is een God van wonderen. Het is moeilijk voor Hagar en Ismaël als de kleine Izak wordt geboren. Al die jaren was alle aandacht en liefde voor Ismaël. En ze rekenden er allebei op dat het zo zou blijven. Dat Ismaël de enige zoon van Abraham zou zijn en dat hij later alles zou erven. Sara zal toch geen kind meer krijgen?
En nu is Izak geboren. De zoon van Abraham en Sara. De zoon waar ze zo lang op gewacht hebben. De zoon van de belofte. Wat een blijdschap voor Abraham en Sara. Dankbaarheid vervult hun hart!

Nee, voor Ismaël is het niet fijn om een broertje te hebben. Wat is hij jaloers op de kleine Izak. Dat kleine jongetje neemt zijn plaats in! Izak zal alles erven, terwijl hij, Ismaël toch eigenlijk de eerstgeborene is! Als hij de kans krijgt, plaagt hij de kleine Izak. Hij pakt zijn speelgoed af, duwt hem om als hij zijn eerste wankele stapjes zet.
Dan wordt Izak drie jaar. Er wordt een groot feest gegeven. Izak is nu geen baby meer. Hij zal niet meer bij zijn moeder drinken. Dat wordt gevierd met een maaltijd. De schapen die vetgemest zijn voor een feest, worden geslacht. Er wordt lekker eten klaargemaakt. Iedereen is vrolijk. Alleen Hagar en Ismaël zijn niet blij en vinden het feest niet fijn. Zij kunnen niet goed meedoen. Zij kunnen het niet uitstaan dat de kleine Izak Ismaël van zijn plaats gedrongen heeft.

Met een boos gezicht zit Ismaël aan de maaltijd. En als de kleine Izak in de buurt komt, plaagt hij hem. Huilend gaat Izak naar zijn moeder. Sara heeft gezien dat Ismaël het feest voor Izak probeert te bederven. Ze heeft al vaker gezien dat Ismaël haar zoon plaagt en dwars zit.
"Abraham, ik moet je spreken. Je moet Hagar en haar zoon wegsturen. Ze mogen hier niet blijven. Ze zijn jaloers op Izak, om wat hij later allemaal zal krijgen. Voor Ismaël is hier niets. Stuur ze weg, Abraham! Ze passen niet bij elkaar. De zoon van een dienstmeisje en onze zoon: dat zal uitlopen op ruzie, op strijd."
Maar daar is Abraham het niet mee eens. Hoewel Izak de zoon van de belofte is, houdt hij ook van Ismaël, zijn eerste zoon. "Wegsturen? Waarheen? Nee hoor, Ismaël is ook mijn zoon. Ik moet voor hem zorgen. Hij hoort ook bij mij!" Sara blijft volhouden: "Nee, ze moeten weg. Alles is toch voor Izak? Izak is toch de door God beloofde zoon? Ze moeten weg!"
Abraham loopt weg. Hij wil er niet eens meer over praten. Natuurlijk stuurt hij zijn zoon niet zomaar weg! Hij denkt er niet over!

Maar in de nacht spreekt God tot Abraham. "Laat het niet kwaad zijn in uw ogen... Luister naar Sara. Stuur de jongen met zijn moeder weg! Sara heeft gelijk. Ismaël zal met Izak niet erven. Alleen de kinderen van Izak zullen tot jouw nageslacht gerekend worden. Voor hen zal de belofte van het land en van de komende Messias gelden. Maar Ik zal ook Ismaël zegenen, omdat hij jouw zoon is. Ook hem zal Ik tot een groot en sterk volk maken."

De volgende morgen staat Abraham al vroeg op. Hij moet iets moeilijks doen vandaag. Daarom doet hij het liever maar meteen. Hij vult een waterzak met fris water. Hij doet wat brood in een mand en roept Hagar en Ismaël bij zich. Zijn gezicht staat verdrietig. "Hagar, Ismaël, jullie moeten gaan. Jullie kunnen hier niet blijven. Ismaël en Izak zullen niet samen mijn erfenis krijgen. Die is alleen voor Izak. Daarom is het beter dat jullie gaan. Hier is water en brood voor onderweg. De Heere zegene jullie, ga in vrede." De stem van Abraham stokt. Hij geeft het water en het brood aan Hagar, kust zijn zoon ten afscheid en draait zich dan om. Hij kan het niet aanzien om hen samen te zien vertrekken.
Als Hagar en Ismaël hun bezittingen bij elkaar gezocht hebben, vertrekken ze. Veel is het niet wat ze meenemen. Wat zal het moeilijk voor hen geweest zijn. Weggestuurd! Ze dachten een rijke erfenis te krijgen en nu hebben ze niets meer over.
Samen lopen ze de woestijn in. Ze moeten naar het zuiden. Daar komt Hagar vandaan. Het zal een lange reis worden, een moeilijke reis in de brandende zon.

Daar zit Hagar, neergezakt op een steen. Ze kan niet meer. Ze is moe, ze heeft dorst, maar ze is vooral vreselijk verdrietig. "Ismaël," kreunt ze, "mijn zoon Ismaël..."
Kijk daar maar eens, een eindje verder, onder die struik... Daar is Ismaël. Heel stil ligt hij daar. Leeft hij nog wel?
De hele dag hebben Hagar en Ismaël door de woestijn gedwaald. Het water in de waterzak raakte langzaam maar zeker op. Nog steeds hebben ze geen mensen gevonden. Ook geen bron waar ze vers water konden vinden. En de zon brandde maar op hun hoofden.
"Moeder, ik kan niet meer. Ik moet water hebben. Ik heb zo'n dorst!" "Ja jongen, ik weet het, maar er is geen water meer. De zak is leeg!"
Steeds langzamer kwamen ze vooruit. Wanhopig keken ze om zich heen. Was er dan nergens water? Nergens een teken van leven? Nee, alleen wildernis en droogte.
Ten slotte kon Ismaël niet meer verder. Zijn moeder heeft hem onder een struik neergelegd. Daar was nog een beetje schaduw. Maar helpen zou het niet. Ismaël gaat sterven. Dat wil Hagar niet zien. Daarom is ze een eindje verderop gaan zitten. Ze huilt om haar zoon.
Maar dan? Net als jaren geleden, toen ze bij de fontein zat, klinkt er een stem. "Hagar, wat is er? Vrees niet, God heeft de stem van de jongen gehoord. Sta op, til hem op en houd hem vast, want Ik zal hem tot een groot volk maken." Eigenlijk wil de Heere zeggen: Je hebt bij Abraham en Sara toch gezien dat Ik altijd doe wat Ik beloof?
Ben je dan vergeten wat Ik je beloofd heb bij de fontein? Ben je dan vergeten dat je je zoon Ismaël moest noemen? Ben je dat vergeten dat dat betekent: de Heere hoort? Wees niet wanhopig maar vertrouw op Mij!
Als Hagar opkijkt, ziet ze ineens vlak bij een waterput. Snel pakt ze de waterzak en vult hem met helder, fris water. Dan holt ze naar Ismaël, tilt zijn hoofd op en giet wat water tussen zijn lippen. Leeft hij nog? Ja, zijn lippen bewegen, zijn keel slikt. Dan doet Ismaël zijn ogen open en drinkt gulzig nog meer uit de zak.
Als ze allebei genoeg gedronken hebben, gaan ze verder. De Heere zorgt voor hen.
In de woestijn Paran vinden ze een plaats om te wonen. Daar groeit Ismaël verder op.
Als hij volwassen is, wordt hij een boogschutter. Iedereen in zijn omgeving heeft ontzag voor hem, want Ismaël is groot en sterk. Hagar zoekt in Egypte een vrouw voor Ismaël. De Heere maakt hem tot een groot volk. Hij had dit beloofd aan Hagar en God doet wat Hij heeft beloofd.

Weet je wie nu de nakomelingen van Ismaël zijn? Dat zijn de Arabieren. De meesten van hen zijn geen christen, maar moslim. Ze zijn een groot volk geworden. Maar... zonder de Heere Jezus. Ze noemen de Heere Jezus een profeet, maar niet de Zoon van God. Ze geloven niet in Hem als hun Zaligmaker.
Weet je wie nu de nakomelingen van Izak zijn? Dat zijn de Joden. De meesten van hen zijn geen christen. Ook zij zijn een groot volk geworden. Maar... zonder de Heere Jezus. Ze noemen de Heere Jezus een verleider. Ze geloven niet dat Hij de Zoon van God is. Ze geloven ook niet in Hem als hun Zaligmaker.

Zonder de Heere Jezus gaan de nakomelingen van Izak en van Ismaël verloren.
Wat erg! Gelukkig zijn er onder de Joden en onder de Arabieren ook mensen die wel in de Heere Jezus geloven. Zij hebben het moeilijk. Ze worden vervolgd en verdrukt. Bid maar voor deze mensen, of de Heere hen wil helpen om anderen van Hem te vertellen.
Jij bent geen nakomeling van Izak of Ismaël. Maar zonder de Heere Jezus ga jij ook verloren. Jij hebt het teken van Gods belofte ontvangen toen je werd gedoopt.
Net als Izak en Ismaël toen ze werden besneden. De Heere wil voor eeuwig je God zijn.
Denk je daar wel eens aan?
Dan ben je pas echt rijk.

Aantekeningen bij de tekst

Vers 8: *spenen:* van de speen of borst afnemen; niet langer borstvoeding geven. Dit had plaats op drie jarige leeftijd.
Vers 9: *spottende:* een boosaardige en bittere spot, waartoe zijn moeder hem ongetwijfeld heeft aangezet. In dit spotten komt tot uiting dat deze zeventienjarige jongen niet gelooft in Gods beloften. In Izak beledigt hij God. Hier hebben we de tegenstelling tussen vlees en Geest.
Vers 10: *drijf de dienstmaagd en haar zoon uit:* Sara spreekt niet verbitterd, maar door de Geest des Heeren. Ze voelt de tegenstelling tussen het beloofde zaad en Ismaël.
Vers 12: *in Izak zal uw zaad genoemd worden:* dit is eerder voorzegd in Genesis 17: 21.
Vers 14: *brood en water:* alles wat voor hun vertrek nodig is.
fles: leren zak.
Vers 15: *zo wierp zij het kind onder een van de struiken:* moe laat ze de uitgeputte jongen neervallen.
Vers 17: *God hoorde de stem van de jongen:* God gedenkt aan wat Hij beloofd heeft aangaande deze jongen: Ismaël, de Heere hoort.
Vers 19: *God opende haar ogen:* niet dat zij tevoren niet zag, maar dat God haar ogen zo geregeerd en gehouden heeft, dat zij de put niet merkte.
Vers 20: *God was met de jongen:* God was hem gunstig, en zegende hem naar de inhoud van Zijn belofte.

Achtergrondinformatie

Kind van de belofte
In Romeinen 9: 6-9 wordt over deze belofte geschreven: *Die zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn. Noch omdat zij Abrahams zaad zijn, zijn zij allen kinderen; maar: 'In Izaäk zal u het zaad genoemd worden.' Dat is, niet de kinderen des vleses, die zijn kinderen Gods, maar de kinderen der beloftenis worden voor het zaad gerekend. Want dit is het woord der beloftenis: 'Omtrent deze tijd zal Ik komen en Sara zal een zoon hebben.'*

Bijbel - koran
De Arabieren kunnen weinig met de bijbelse versie van deze geschiedenis. God kiest voor Sara en haar zoon Izak, voor zijn nakomelingen, voor Israël. Hagar en Ismaël laat Hij ronddolen, een weggestuurde, rechteloze moeder met haar zoon. Dit is een aanstoot voor de nakomelingen van Ismaël. Zij achten de koran hoger dan de Bijbel, omdat de koran positiever over Ismaël spreekt.
Andersom staan in er de koran wel positieve dingen over Izak en de Joden. Izak wordt evenals Abraham gezien als een profeet. Naar het geloof van de moslims is het Woord van God verdraaid. Allah heeft via Mohammed de oorspronkelijke versie van de openbaring van God hersteld.
Volgens moslims erkennen de Joden de rechten van de Arabieren niet. Daarom moeten zij bestreden worden.

Arabier – Jood
Op de achtergrond van de problematiek van Arabier en Israël, Ismaël en Israël, speelt nog steeds deze geschiedenis, hoewel er zelden of nooit naar verwezen wordt. Maar wat later in Genesis geschreven staat, blijkt wel uit te komen: Ismaël leeft in voortdurende onmin met Izak en zijn nakomelingen, hoewel ze samen hun vader begraven hebben (Genesis 25: 9). Ismaël is een woudezel van een mens: hij schopt iedereen, iedereen schopt hem (Genesis 16: 12). Ismaëls dochter trouwt later met Ezau (Genesis 28: 9; 36: 3 en 17). Haar nageslacht groeit uit tot het volk Edom in het Overjordaanse, dat in een latere periode van de geschiedenis Israël voortdurend heeft belaagd en het de doortocht bij de uittocht weigerde (Numeri 20: 14-21).

Gods verkiezing
In Genesis wordt duidelijk gemaakt dat de lijn van het heil, de redding van de mens en wereld loopt via Izak, omdat Hij de zoon van de belofte is. Geen eigen prestatie van mensen als Abraham en Sara, maar wonderlijke zegen van God. Zo is Zijn weg. God verkiest het zo te doen. Daarmee wordt niet gezegd dat Sara fraai gehandeld heeft: ze is wreed en heerszuchtig. Daarmee wordt ook niet gezegd dat het goed is dat Abraham zo weinig doortastend is ten aanzien van zijn zoon aan wie hij hangt (Genesis 17: 18). Evenmin kiest God deze lijn omdat Izak zo'n goede jongen is. Alles ligt aan het feit dat God op deze manier mens en wereld wil redden. Izak is zoon van de belofte. Israël is zoon van de belofte en zal tot zegen zijn voor alle volken. Jezus, de Zoon van Izak en Israël is Zoon van de belofte bij uitstek en is tot zegen van alle volken.

Heil voor Arabieren
In de Heere Jezus wordt de tegenstelling tussen Arabier en Jood weer tenietgedaan. In Hem wordt het heil voor alle volken verwerkelijkt. In Hem wordt een verbinding gelegd tussen degenen die gescheiden waren: Izak en Ismaël, Israël en de Arabieren en andere heidenen. *Want Hij is onze vrede, Die deze beiden één gemaakt heeft* (Efeze 2: 14a). In Hem, de Zoon van God en van Israël, kan ieder het heil vinden, Israël en Ismaël. Zo gaat het na de dood en opstanding van Christus. Zo gaat het bij de uitstorting van de Heilige Geest, waar Joden en Jodengenoten èn Arabieren, in hun eigen taal de grote daden van God horen verkondigen.

Antwoorden bij het werkboekje

Pagina 2 en 3

Weet je het nog -10

1. Hoe heet de vrouw bij de fontein? *Hagar*
2. Van wie is zij het dienstmeisje? *Saraï*
3. Waarom trouwde Abram met haar? *Hij wilde een zoon*
4. Welke nieuwe naam kreeg Abram? *Abraham*
5. Welke nieuwe naam kreeg Saraï? *Sara*
6. Hoe heet het kind dat Hagar krijgt? *Ismaël*

Weet je het nog +10

1. Omdat Abram en Saraï geen kinderen kregen. Om toch de zoon van de belofte te krijgen, bedacht Saraï dit plan.
2. Saraï vernederde haar, terwijl zij juist zo trots was dat ze een kindje verwachtte.
3. Abraham en Sara.
4. Hij zal tot een groot volk worden.
5. Hij zal tot een groot volk worden, het land Kanaän erven. De Messias zal uit zijn familie geboren worden.
6. Ismaël bespot Izak. Ismaël en Hagar worden weggestuurd.
7. De Arabieren.

Pagina 4 en 5

Om over te praten -10

1. a. Abram moest ook met Hagar trouwen. Als er dan een kindje geboren werd, was dat de door God beloofde zoon.
   b. Sara denkt dat ze de Heere moet helpen. Ze vertrouwt niet dat Hij wonderen kan doen. Ze ziet alleen op de omstandigheden en denkt te menselijk. Daarbij vraagt ze niet om Gods goedkeuring en zegen over haar plan.
2. a. De Heere hoort.
   b. Hij zou tot een groot volk worden, hij zou zeer sterk worden en veel tegenstand ontmoeten.
3. Hij zou tot een groot volk worden, koningen uit hem voortkomen. God zou een eeuwig verbond met hem oprichten en hem tot een God zijn. Het land Kanaän zou een eeuwige bezitting worden. Ook zou de Messias uit hem geboren worden.

Om over te praten +10

1. a. Het gaat hier over het vijfde gebod 'Eert uw vader en uw moeder.' We moeten niet alleen onze ouders gehoorzaam zijn, maar allen die over ons gesteld zijn. We moeten hen respecteren en gehoorzamen. En als ze fouten maken, moeten we geduld hebben met hun zwakheden. Dit betekent dus dat je eigen gelijk en trots soms opzij moet zetten.
   b. Hoewel Sara Hagar niet altijd goed behandeld heeft, was ze wel haar meesteres. Hagar had zich moeten onderwerpen aan Sara. Zij dacht zich echter boven Sara te kunnen verheffen en vergat haar plaats.
   c. Ook wij moeten niet alleen onze ouders, maar allen die over ons gesteld zijn, eren. Dat is gehoorzamen, respect tonen. Praat met de kinderen over wat dit concreet inhoudt. Bespreek ook wie het zijn, die over hen gesteld zijn. Hierin zijn ook de mensen begrepen die je wellicht niet geneigd bent respectvol te behandelen. Bespreek eventuele negatieve reacties op personen: hoe komt het dat je zo over iemand praat. Is het bijbels? Hoe moet je je opstellen tegenover zo iemand?

2. a. Hij zou tot een groot volk worden, hij zou zeer sterk worden, veel tegenstand ontmoeten en te midden van zijn broederen, die hem dulden moeten, wonen.
   b. Ook hij zou tot een groot volk worden, koningen uit hem voortkomen. God zou een eeuwig verbond met hem oprichten en hem tot een God zijn. Het land Kanaän zou een eeuwige bezitting worden.
   c. Ismaël kreeg alleen tijdelijke zegeningen, Izak mocht delen in het verbond met God. God beloofde hem zijn nageslacht tot een God te willen zijn. Ook werd hem geen rust beloofd. Hij zou wonen tussen zijn broederen, die hem dulden moeten. Izak kreeg het land Kanaän tot een eeuwige bezitting.

3. a. Ismaël was een 'zoon van het vlees': hij was de menselijke oplossing die Abram en Saraï in ongeloof hadden bedacht. Gods zegen rustte hier niet op. Ismaël had geen recht op de erfenis. Breder worden hier naamchristenen bedoeld. Zij heten wel christenen, maar delen niet in de belofte van eeuwige zaligheid.
   b. Izak was de beloofde zoon. De beloften waren voor hem. Breder worden hier Gods kinderen mee bedoeld, die delen in de eeuwige zaligheid.
   c. Nee, na het Pinksterfeest is de belofte voor allen die geestelijk tot het zaad van Izak behoren. Hierbij horen Joden, heidenen en ook Arabieren. Het gaat om het geloof in de Heere Jezus Christus. Afkomst maakt niet uit.

Pagina 6 en 7

Puzzel -10
Oplossing geheimschrift: *De zoon van de dienstmaagd zal met Izak niet erven.*

Puzzel +10
Oplossing: *De zoon van de dienstmaagd zal met Izak niet erven.*

Het verhaal van Hassan en Yacoub

Lezen
Johannes 15: 12-21

Zingen
Psalm 27: 1 en 7
Psalm 33: 6 en 10
Psalm 46: 1
Psalm 97: 1, 6 en 7
Psalm 133: 1 en 3
Psalm 138
Psalm 146: 3 en 5

Het gebed des Heeren:
2 en 3

Avondzang:
1, 4, 5, 6 en 7

Bijbelse kerntekst
Een dienstknecht is niet meer dan zijn heer. Indien zij Mij vervolgd hebben, zij zullen ook u vervolgen (Johannes 15: 20).

Vertelschets

Het is nacht. De klok wijst bijna drie uur. Het is stil in de stad. Het is ook stil in het huis van Hassan. Hij slaapt, net als zijn vader, zijn twee broers en drie zusjes. Maar zijn moeder is al wakker. Ze is in de keuken bezig. Even later trekt er een heerlijke geur door het huis. Hassan knippert met zijn ogen. Hij ruikt het. In mum van tijd is hij overeind. Dat is waar: vandaag is het de eerste dag van de Ramadan, de vastenmaand! Voor het licht wordt, gaan ze eten. Want daarna mag het niet meer.

In de kamer naast die van Hassan klinkt gestommel. Vader staat op en ook de broers Ahmad en Samir komen overeind. Mariyan en Zaïda slapen nog. Zij zullen wel later eten, want ze zijn nog te klein om te vasten. Eigenlijk hoeft Hassan het ook nog niet te doen, maar hij wil het graag. Hij is tien jaar en hij wil bij de groten horen.
In de kamer heeft moeder op het kleed allerlei lekkere dingen klaargezet. Broodjes, cake, honing, thee. Hassan eet tot zijn buik helemaal vol zit. Ziezo, hij heeft een flinke bodem in zijn maag! Hij kan er weer even tegen.

“Waarom moeten wij vasten?” had Hassan vorig jaar bij de Ramadan aan zijn vader gevraagd. “Het staat in de koran,” zei vader. “Als je overdag niet voor eten hoeft te zorgen, heb je meer tijd om aan Allah te denken. Door trouw te vasten, ben je gehoorzaam en wil Allah je zonden wegnemen. “En,“ had vader gezegd, “zo voel je ook hoe het is om honger te hebben. Als je dan een bedelaar ziet, wil je hem graag een geldstuk geven. Dat wil Allah graag.” Hassan is blij dat hij genoeg eten heeft. Hij ziet wel eens kinderen die moeten bedelen, dat lijkt hem heel erg.

Als ze het eten op hebben, wordt de lucht in het westen iets lichter. Maar de zon is nog lang niet te zien. Er klinkt er een hard, zangerig geluid over de stad. Het komt vanaf de minaret, de toren van de moskee. “Allahu akbar, allahu akbar!” God is de grootste, God is de grootste! Het is de stem van de muezzin, de man die iedereen oproept voor het ochtendgebed. Hij gebruikt een versterker, zodat iedereen in de stad hem goed kan horen.
“Ik getuig dat er geen godheid is dan God.
Ik getuig dat Mohammed Gods boodschapper is.
Haast u naar het gebed, het gebed is beter dan de slaap.
God is de grootste, God is de grootste!
Ik getuig dat er geen godheid is dan God.”

Vader pakt vijf matjes en legt ze naast elkaar op de grond. Allemaal naar dezelfde kant: de kant waar de heilige stad Mekka ligt. De muezzin zwijgt en vader gaat voor in het gebed. Moeder en de jongens zeggen hem alles na. Eerst staat vader rechtop, later buigt hij en dan knielt hij op de grond. Hassan let goed op wat zijn vader doet. Hij doet alles precies na.

Als het gebed is afgelopen, kleedt Hassan zich aan. Buiten is het intussen schemerig licht. “Waar is mijn schrift?” Hassan loopt speurend rond in zijn kamer. Hij zoekt zijn schrift en pen. Iedere morgen, voor hij naar school gaat, gaat hij naar de koranschool. Daar leert hij teksten uit de koran over te schrijven en op te zeggen. “Wanneer leer je eens om je spullen goed op te ruimen?” zucht moeder. “O, ik heb het al! Het ligt bovenop de kast.” Hassan loopt snel met het schrift onder zijn arm de deur uit.

De koranschool wordt gehouden in een kamertje in de moskee. Hassan ziet de moskee al van een eindje staan. Hij heeft een koepelvormig dak en een smalle toren. Bovenin de toren is een raam. Daar kwam vanmorgen de oproep tot het gebed vandaan.
Er komen nog meer jongens. De meeste kent Hassan wel, want ze zitten bij hem op school. Op de koranschool leren ze de koran te lezen. Dat is moeilijk! De koran is in het oud-Arabisch geschreven. Hassan praat thuis ook Arabisch, maar dat is toch anders.
Als de koranschool is afgelopen, gaat Hassan snel naar huis. Hij legt zijn plankje in de kast en pakt zijn schoolspullen bij elkaar. Een paar boeken en schriften en een pen. Dan trekt hij zijn schooluniform aan. Ziezo, hij kan gaan.

“Hé, Yacoub, heb je zin om te voetballen?” De school is uit en Hassan is de straat op gegaan op zoek naar een vriendje. Yacoub vindt het best. Ze lopen naar een pleintje dicht bij hun straat, daar hebben ze de ruimte. Ze schoppen de bal eerst een poosje over en dan maakt Yacoub een doel met krijt op de muur en de straat. “Ik ben doelman en jij mag schieten, straks draaien we het om.” “Mij best,” zegt Hassan. Hij kan goed voetballen, maar Yacoub is ook een goede doelman. Dat weet hij uit ervaring. Hij legt de bal neer en geeft een harde trap. Mis! Yacoub heeft hem al te pakken.
Na nog drie keer komt Hassan tot de conclusie dat het vandaag niet erg wil lukken. Alle keren onderschept Yacoub de bal zonder problemen. “Komt zeker omdat het Ramadan is,” bromt hij, “Ik rammel van de honger.” Yacoub knikt, maar zegt verder niks. Hij heeft geen honger, want bij Yacoub thuis vasten ze niet in de Ramadan. Yacoub is geen moslim, hij is christen. Hij gelooft in Isa, in Jezus. Net als zijn vader, moeder en zijn drie zusjes.

“Zullen we ruilen?” zegt Yacoub. Hij wil zijn vriendje tegemoet komen. “Nee, laat maar,” zegt Hassan, “zullen we even bij de rivier gaan kijken?” Hij neemt de bal onder zijn arm en samen slenteren ze in de richting van de rivier. Hassan neemt expres niet de weg langs zijn huis. Hij weet dat zijn vader liever heeft dat hij met moslimjongens omgaat. De koranleraar waarschuwt soms ook voor christenen. “Ze geloven dat God een Zoon heeft,” zegt hij dan. “Dat kan niet, het is godslastering. Wij hebben door Mohammed – zijn naam zij geprezen – de laatste openbaring van God gekregen.” Hassan gelooft wel wat zijn vader en de koranleraar zeggen. Maar hij vindt Yacoub een leuke jongen. Hij is eerlijk en hij maakt bijna nooit ruzie. Zijn vader en moeder zijn ook altijd aardig. Hij heeft helemaal geen hekel aan hen. “Vasten jullie eigenlijk wel eens?” vraagt hij aan Yacoub. “Soms wel,” zegt Yacoub. “Wanneer dan?” “Als er iets bijzonders is waar we voor willen bidden,” zegt Yacoub. “Laatst bijvoorbeeld, toen mijn vader ander werk zocht.” Hassan knikt. Hij weet nog wel wat er is gebeurd.
De vader van Yacoub had het steeds minder naar zijn zin op het kantoor waar hij werkte. In het begin kreeg hij van zijn baas altijd vrij op zondag. Dan kon hij de kerk gaan. Maar toen was er een andere baas gekomen. Die zei: “We kunnen je op zondag niet missen, Omar. Als jij het werk niet doet, moet iemand anders het voor je doen. Dan zul je ander werk moeten zoeken.“ De meeste mensen in hun woonplaats zijn moslim. Ze gaan op vrijdag naar de moskee voor het gebed en de zondag is voor hen gewoon een werkdag. De andere mannen die er werkten, waren steeds vijandiger geworden. Dat was moeilijk geweest voor de vader van Yacoub. Toen hadden ze gevast en de Heere om hulp gebeden. En de Heere had hun gebed verhoord. Een tijdje later kreeg de vader van Yacoub werk bij een ander bedrijf.

“Het heeft wel geholpen,” zegt Hassan. Yacoub knikt. “Ja, het heeft zeker geholpen.” Hij durft tegen Hassan niet te zeggen wat zijn vader had gezegd. “De Heere weet van ons af, Yacoub. Jezus heeft gezegd: *Een dienstknecht is niet meer dan zijn heer. Indien zij Mij vervolgd hebben, zij zullen ook u vervolgen.*”
Ze lopen langs de rivier. Yacoub pakt steentjes van het grindpad en probeert ze zover mogelijk in de rivier te gooien. Hassan volgt zijn voorbeeld.

Ha, dit gaat beter dan daarnet! Zijn steentjes komen verder dan die van Yacoub.
"Eens kijken of ik bij de overkant kom," zegt hij. "Lukt je toch niet," zegt Yacoub.
Hij gooit zijn laatste steentjes weg en zegt: "Ik ga naar huis. Anders moeten ze op mij wachten." Hassan trekt een gezicht. Voor hem is het voorlopig nog geen etenstijd.
Pas als de maan zichtbaar is...

Als hij thuis komt, heeft Hassan erge honger. Moeder is in de keuken alvast bezig om heerlijk eten klaar te maken. Daar wordt zijn trek alleen maar groter van! "Wat heb je allemaal gedaan?" vraagt zijn moeder. "Gevoetbald," zegt Hassan. "Waren er veel jongens op straat?" "Nee," zegt Hassan, "alleen Yacoub." "Yacoub?" zegt moeder.
"Laat je oren geen verkeerde dingen horen hè? Zeker niet tijdens de Ramadan."
Hassan knikt. Tijdens de Ramadan moet je zo rein mogelijk blijven, dat weet hij wel.
Maar is Yacoub zo verkeerd? Dat kan hij niet geloven.

Terwijl Hassan met zijn familie nog moet gaan eten, is het voor Yacoub bedtijd geworden. Hij knielt neer voor zijn avondgebed. Hij bidt voor zijn vader, moeder en zusjes.
Hij bidt ook voor Hassan. Hij vraagt of Hassan de Heere Jezus mag leren kennen.
Dat is wel moeilijk, want het gebeurt bijna nooit dat een moslim openlijk in de Heere Jezus gaat geloven. Dan wordt hij vaak door zijn familie verstoten.
Soms denkt Yacoub wel eens dat zijn leven gemakkelijker zou zijn als hij moslim was. Als hij, net als iedereen, de Ramadan zou houden en zou bidden als de muezzin roept. En als hij naar de moskee en de koranschool zou gaan. Als christen is hij altijd een buitenbeentje. Toen hij dat laatst tegen zijn vader zei, had vader hem ernstig aangekeken. "Zonder Jezus ga je verloren, Yacoub. Alleen als Hij voor je zonden heeft betaald, is het weer goed tussen God en jou. Geloof je dat?" Yacoub had geknikt.
Aan zijn vader en moeder kan hij zien dat ze het menen. Ze hebben de Heere Jezus lief. Dat merkt hij in wat ze zeggen en door wat ze doen. Daarom bidt Yacoub iedere avond om een nieuw hart. Een hart dat de Heere liefheeft, net als zijn vader.

Als Yacoub in bed ligt, hoort hij de muezzin. Hij roept de moslims op tot het gebed.
Het vierde deze dag. Overal in hun stad worden nu de gebedsmatjes uitgerold.
Iedereen in de stad zal straks hetzelfde gebed doen. Ook Hassan en zijn familie. Geen gebed in Jezus' naam, maar een gebed tot Allah.
Yacoub moet denken aan wat vader laatst zei. "Voor moslims is het gebed een plicht, Yacoub. Laat het gebed voor jou meer zijn. Je mag God niet alleen aanbidden, je mag Hem ook alles vertellen. Waar je blij om bent, maar ook waar je je zorgen om maakt. Hij hoort je altijd."
Onder de dekens vouwt Yacoub nog een keer zijn handen.

Achtergrondinformatie

Islam
Het Arabische woord islam betekent letterlijk: overgave (aan God) of onderwerping. Het heilige boek voor moslims is de koran. Moslims geloven dat God de tekst door de aartsengel Gabriël aan de profeet Mohammed doorgaf. Naast de koran is de 'soenna' van Mohammed, waarin zijn levenswijze, gezegden en standpunten zijn beschreven, belangrijk.

De oorsprong van de islam
De islam is ontstaan in de zevende eeuw. Volgens moslims ontving de profeet Mohammed door de aartsengel Gabriël openbaringen van God. Daarin werd hij opgeroepen het geloof van Adam en Abraham opnieuw in te voeren. Voor moslims is de islam dan ook de oorspronkelijke religie, zoals God die openbaarde aan Abraham, Mozes, Jezus en andere islamitische profeten.
Mohammed wordt in de islam beschouwd als de laatste profeet, die de geschiedenis van de openbaring van Gods wil heeft afgesloten.
'Allah' is Arabisch voor 'de God'.

De koran
De koran spreekt met respect over de heilige boeken: de Thora (Tawrat), de Psalmen (Zaboer) en het bijbelse Evangelie (Indjil). Men gelooft echter dat de koran de laatste en beslissende openbaringen van God bevat en dat de andere heilige boeken veranderd en vervalst zijn. Joden en christenen worden de 'mensen van het boek' genoemd en omdat de koran fragmentarisch is opgebouwd, geeft de koran het advies om bij twijfel de 'mensen van het boek' te raadplegen.

De inhoud van de koran werd in het Arabisch geopenbaard en die taal is voor de islam dan ook de taal van de hemel. Vertalingen van de koran worden gezien als minderwaardig en onbetrouwbaar. Een probleem is dat tegenwoordig de meeste moslims niet het Arabisch als moedertaal hebben. Daarom wordt in de praktijk toch vaak een vertaling van de koran gebruikt. Deze vertaling wordt beschouwd als een koranuitleg en heeft dus niet de heilige status die de Arabische koran heeft.

De leer
God wordt door moslims aanbeden als Schepper van alles. Hij is verheven, soeverein, barmhartig, almachtig en alwetend. Volgens moslims openbaart God niet zichzelf; Zijn tekenen van bestaan zijn wel terug te herkennen in de pracht van de schepping. Niets van God is door de mens te kennen, behalve Zijn wil die door Mohammed aan de mensen geopenbaard is.
Moslims geloven (net als christenen en joden) in het bestaan van door God geschapen engelen. De islam kent vier aartsengelen en miljoenen beschermengelen. Ook geloven moslims traditioneel dat naast elk mens twee engelen zitten: één aan de rechterkant die zijn goede daden en woorden noteert, de ander aan de linkerkant om zijn zonden op te schrijven.

De koran leert ook dat de duivel, Iblis of Shaitan, een 'djinn' (geest of demon) is. Hoewel djinns andere wezens zijn dan mensen, zitten ze volgens de islam in dezelfde positie als de mensen. Ze hebben de keus om God al of niet te volgen.

De islam kent niet het leerstuk van de vergeving en verlossing van zonden. Ieder mens blijft zelf altijd verantwoordelijk voor zijn eigen daden en moet de gevolgen daarvan dragen bij het eindoordeel. Dat eindoordeel is afhankelijk van de eindbalans tussen zonden en goede daden.
De islam is geen kerk en heeft in principe geen kerkelijke hiërarchie. Iedere moslim is vrij om een uitleg van een geestelijke voorganger te kiezen.

De islam en ongelovigen
Een ongelovige wordt in de koran een kafir genoemd. Een kafir verwijst naar iemand die ondankbaar is jegens God. Ook satan wordt in de koran een kafir genoemd, terwijl hij zojuist nog met God gesproken had. 'Mensen van het boek' vallen hier niet onder, ondanks de voor moslims moeilijk aanvaardbare Drie-eenheid. Jezus (Isa) wordt door de islam wel als belangrijke profeet erkend, maar niet als Zoon van God.

God en het lot
Veel moslims kennen een sterke afhankelijkheid van het lot zoals God dat beschikt (insha'Allah, zoals God het wil), zowel goed als kwaad. De islam leert hen echter alles te doen wat in hun vermogen ligt om het kwade af te wenden, en pas daarna op God te vertrouwen.
Moslims zien 'heil' en 'redding' als een zaak van de hele wereldgemeenschap. Velen zeggen dan ook te streven (uiterlijke jihad) naar het realiseren van één wereldomvattende islamitische staat. Leven in één moslimgemeenschap, geleid door moslims die kennis hebben van Gods wil, zou alle mensen helpen de wil van God op te volgen.

De praktijk
De praktijk van het islamitisch geloof steunt op een stelsel van riten en plichten, waarvan de 'Vijf zuilen van de islam' de belangrijkste zijn (zie onder). Elke moslim is traditioneel verplicht zich, indien mogelijk, aan deze vijf verrichtingen te houden.

De koran geeft ook voorschriften omtrent het gebruik van voedsel. Voedsel kan halal (toegestaan) of haram (niet toegestaan) zijn. Veel van deze voorschriften komen overeen met de Thora, de boeken van Mozes. Zo is het eten van bijvoorbeeld varkensvlees verboden, behalve in tijd van nood. Ook wordt volgens de meeste geleerden in de koran het drinken van alcoholische dranken verboden.

Moslims houden hun gezamenlijke erediensten meestal in de moskee, maar op zich kan op iedere reine plek het verplichte gebed worden verricht. Bidden kan alleen worden gedaan in staat van rituele reinheid en bestaat uit een serie buigingen en ter aarde werpingen, waarbij onder meer uit de koran wordt gereciteerd.

Het gebed wordt afgesloten met een korte buiging van het hoofd naar rechts en naar links onder het uitspreken van: Vrede zij met u en de genade van God. Dit is om de engelen te groeten die de goede en slechte daden van de gelovige bijhouden of om het contact met de wereld om zich heen te herstellen.

Het hoogtepunt van de week ligt voor moslims op vrijdagmiddag, vergelijkbaar met de sabbat voor Joden en de zondag voor de christenen. Er wordt voorafgaand aan het gebed dan een preek gehouden, gevolgd door het gezamenlijke gebed. Het is geen rustdag; er mag gewerkt worden.

De vijf zuilen van de islam
De vijf zuilen van de islam is de verzamelterm die gebruikt wordt voor de vijf belangrijkste religieuze verplichtingen van de moslim. Elke vrome moslim onderhoudt voor zover mogelijk trouw deze verplichtingen, omdat ze noodzakelijk worden geacht om God te behagen.

1. Geloofsbelijdenis
De sjahada is de islamitische getuigenis. In het Nederlands vertaald luidt deze: "Ik getuig dat er geen godheid is dan God, ik getuig dat Mohammed Gods boodschapper is." Moslims geloven dat het uitspreken van de sjahada alleen betekenis heeft als deze met overtuiging wordt uitgesproken.
Veel baby's in een moslimgezin krijgen de geloofsbelijdenis direct na hun geboorte in het ene oor gefluisterd; in het andere wordt de azan (de oproep door de muezzin) gefluisterd. Nadat een bekeerling de sjahada heeft uitgesproken wordt deze als moslim beschouwd. Dit kan in het bijzijn van twee getuigen zijn, in het bijzijn van de gemeenschap of alleen tegenover God.

2. De rituele gebeden
De salat is het rituele gebed binnen de islam. Moslims zijn verplicht vijf keer per dag de salat te verrichten, volgens een opdracht door God aan Mohammed gegeven; in de Koran komt dit gebod niet voor.
Salat komt niet helemaal overeen met de westerse betekenis van het woord gebed. De salat is bedoeld om God te eren en te danken.
Voor de salat zijn vaste tijdvakken vastgesteld, gebaseerd op de positie van de zon. Hierdoor variëren de gebedstijden per plaats. Vanaf de minaret bij de moskee roept de muezzin op tot het gebed.

De vijf dagelijkse gebeden zijn:
1 Fajr (dageraad)
2 Dhuhr (middag, net na het hoogste punt van de zon)
3 Asr (namiddag)
4 Maghrib (zonsondergang of avond)
5 Isha (nacht)

Het gebed kan alleen of in een groep gedaan worden. Als men in een groep de salat verricht, treedt één persoon op als imam. De groep volgt de handelingen van de imam. Op vrijdag zijn alle mannelijke moslims verplicht het middaggebed in de moskee te doen. Vóór elke salat moet een moslim zich ritueel wassen.

3. Het vasten tijdens de Ramadan
De Ramadan is een maand van de islamitische maankalender en wordt als feestmaand gezien. Moslims vasten in deze maand gedurende de dag. Zieken, zwangere vrouwen, jonge kinderen en iedereen voor wie het vasten een bedreiging vormt voor de gezondheid, zijn niet verplicht om te vasten. Moslims verrichten in deze maand meer gebeden. De Ramadan is volgens de islam een maand van tolerantie, liefdadigheid, verbroedering en bezinning, waarin mensen extra verdraagzaam, toeschietelijk en vrijgevig zijn.

Volgens de islam leert het vasten mensen zich te bedwingen en kan het eigenschappen aanleren als discipline, uithoudingsvermogen en vooral zelfbeheersing. Verder zou vasten het inlevingsvermogen in de armen versterken en het respect in de medemens en God vergroten. Elke dag dat men vast, wordt als een overwinning gezien.

De vastendag begint ruim voor zonsopgang met het uitspreken van de intentie (niyya). Daarna wordt het eerste gebed van de dag verricht. De vastendag eindigt bij zonsondergang. Het vasten wordt verbroken, totdat de volgende dageraad aanbreekt. Volgens de voorschriften begint het vasten wanneer men 's ochtends een witte draad van een zwarte kan onderscheiden.

Behalve dat moslims tijdens de Ramadan overdag niet eten en drinken, onthouden ze zich ook van roken en geslachtsgemeenschap. Daarnaast zijn ook liegen, kwaadspreken en vloeken niet toegestaan.
De Ramadan wordt afgesloten met het Suikerfeest.

4. Het geven van rituele aalmoezen
Het woord zakat betekent 'reiniging'. Het houdt in het geven van verplichte aalmoezen aan de armen, om zo een meer rechtvaardige verdeling van goederen te bereiken. Betaling ervan 'reinigt' het overige bezit en dient als boetedoening voor de zonden. Er zijn strenge regels voor het bepalen van de hoogte van de zakat. Het betalen van zakat is verplicht als het bezit min de schulden een bepaald bedrag overschrijdt. Daarom bestaan er op het internet sites met zakat-calculators.

De zakat kan dienen om de armen te helpen, maar, volgens sommige stromingen, ook om de zaak van de islam te bevorderen, zoals het bouwen van een moskee of het bijdragen aan de jihad. Eventueel kan een hoger bedrag worden weggeschonken voor islamitische liefdadigheidsdoeleinden, om daarmee een grotere hemelse beloning te verkrijgen.

5. De pelgrimstocht naar Mekka
De hadj is de pelgrimstocht naar Mekka. De hadj is verplicht voor alle gezonde, volwassen moslims die over voldoende geld beschikken. Voor mensen die om gezondheidsredenen niet kunnen gaan, of niet genoeg geld hebben, is het dus geen verplichting. Wel kan iemand die zelf de hadj al verricht heeft in naam van iemand gaan die daartoe niet in staat is, ook namens een overledene.

Antwoorden bij het werkboekje

Pagina 8 en 9

Vragen bij het verhaal over Hassan en Yacoub -10 en +10

1. De dag dat de moslims naar de moskee gaan is op...
2. De belangrijkste profeet is...
3. De vastenmaand van de moslims heet...
4. Als een moslim christen wordt, wordt hij vaak...
5. Een minaret is de toren van een...
6. Kinderen gaan 's morgens vaak eerst naar de...
7. Vijf keer per dag doen de moslims een...
8. De koran is geschreven in het...
9. Degene die iedereen oproept voor het gebed, heet de...
10. De zondag is voor moslims een...

1									V	R	IJ	D	A	G				
2				M	O	H	A	M	M	E	D							
3									R	A	M	A	D	A	N			
4									V	E	R	S	T	O	T	E	N	
5								M	O	S	K	E	E					
6	K	O	R	A	N	S	C	H	O	O	L							
7									G	E	B	E	D					
8						A	R	A	B	I	S	C	H					
9				M	U	E	Z	Z	I	N								
10				W	E	R	K	D	A	G								

Het woord dat je van boven naar beneden leest, is: vervolging.

Pagina 10 en 11

Bijbelstudie

In de Bijbel spreekt de Heere Jezus al over vervolging. Dat gebeurt bijvoorbeeld in de gesprekken die Hij houdt met Zijn discipelen als ze aan tafel zitten bij het laatste Avondmaal.
Voor -10 is er uit die gesprekken één Bijbeltekst genomen en voor +10 twee teksten. Dit gedeelte uit de Bijbel heeft niet alleen betekenis voor de vervolgde kerk, maar ook voor ons.

Voorbereiding: Lees met de kinderen Johannes 15: 9-21. Bespreek met hen de onderstaande punten. Dat kan door het zelf te vertellen, maar ook door de kinderen vragen te stellen.
- Wanneer zegt de Heere Jezus dit? Als Hij met Zijn discipelen aan tafel zit bij het laatste Avondmaal. Deze gesprekken worden ook wel de 'tafelgesprekken' genoemd. De Heere Jezus weet dat Hij zal leiden en sterven. Straks zal Hij bij Zijn Vader in de hemel zijn. Zijn discipelen zullen op de aarde blijven. Hij wil hen voorbereiden op de tijd die komt.
- De Heere Jezus benadrukt dat Hij hen lief heeft. Hij heeft hen zo lief, dat Hij straks Zijn leven voor hen zal geven. Hij vraagt hen ook elkaar lief te hebben.
- Hij noemt hen Zijn vrienden, omdat Hij hen toevertrouwt wat er straks zal gebeuren.
- Uit zichzelf zouden de discipelen nooit naar de Heere hebben gezocht, maar de Heere heeft hen uitverkoren (gekozen). Dat is Zijn genade.
- Tegenover de liefde van de Heere Jezus staat iets anders: de haat van de wereld. De wereld heeft de Heere Jezus gehaat. Vooral de godsdienstige Farizeeërs en Schriftgeleerden. Ook de discipelen zullen met haat te maken krijgen. De Heere Jezus zegt dat niet om hen bang te maken, maar juist om hen te bemoedigen. Als ze vervolgd worden, mogen ze weten dat de Heere er vanaf weet. Het is juist om Zijn Naam dat ze zullen lijden.

Vervolgens kunnen aan de hand van het werkboekje de teksten worden besproken.

Een tekst uit de Bijbel -10

Indien u de wereld haat, zo weet, dat zij Mij eer dan u gehaat heeft (Johannes 15: 18).

1. Wie zegt deze woorden?
   De Heere Jezus.

2. Waarom haatten ze Hem? Zijn er nu ook mensen die Hem haten?
   Omdat Hij veel volgelingen had onder de mensen en omdat Hij Zichzelf Gods Zoon noemde. Ook nu haten veel mensen de Naam van de Heere Jezus. Ze denken dat ze Hem niet nodig hebben. Want dan moeten ze erkennen dat ze zondig zijn en veel mensen voelen zich niet slecht of zondig.
   Vraag eens aan de kinderen of alleen mensen buiten de kerk de Heere Jezus haten. Of zijn die mensen er binnen de kerk ook?

3. *Indien u de wereld haat, zo weet, dat zij Mij eer dan u gehaat heeft*. Weet je wat de onderstreepte woorden betekenen?
   Indien: als
   Eer: eerder

4. Kun je nu zeggen wat deze bijbeltekst betekent?
   Als je merkt dat de mensen in de wereld je haten, denk er dan aan dat ze Mij eerder hebben gehaat dan jou.

5. Merk jij wel eens dat er mensen zijn die een hekel hebben aan christenen? Hoe zou dat komen?
   Het is goed mogelijk dat kinderen dit wel eens merken. Bijvoorbeeld door een opmerking van een vriendje uit de straat. Vaak gaat het over dingen die met het christelijke leven te maken hebben: naar de kerk gaan, op zondag niet buitenspelen, met bepaalde dingen niet meedoen, niet naar bepaalde TV programma's kijken, enzovoorts. Andere mensen of kinderen kunnen dat belachelijk maken.

6. Wat kun je het beste doen als je dat merkt?
   Het kan voor een kind heel moeilijk zijn, omdat het zich er niet tegen opgewassen voelt. Suggesties:
   - *Je mag altijd zeggen dat de Heere dat wil. En dat je graag wil doen wat de Heere vraagt.*
   - *Ga niet zelf schelden als kinderen dat doen. Ruzie maakt het er nooit beter op en schelden is niet wat de Heere wil. Hij zegt: heb je naaste lief als jezelf. Je mag wel duidelijk zeggen dat je het niet leuk vindt wat ze zeggen.*
   - *Als het gebeurt, zeg het dan ook tegen je vader en moeder en bid of de Heere je wil helpen om goed met andere kinderen om te gaan. Bid ook voor deze kinderen, want ze hebben hetzelfde nodig als jij!*

7. In Israël en de landen daar omheen worden christenen vervolgd om hun geloof. Weet je wat er met hen gebeurt?
   Christenen worden vaak uitgescholden of achtergesteld bij andere mensen.
   Ze kunnen bijvoorbeeld niet alle banen krijgen. Soms worden ze gevangen genomen en een enkele keer zelfs gedood.

8. Wil jij iets voor deze christenen doen? En wat kun je doen?
   Je kunt:
   Bidden
   Hen schrijven
   Meedoen met de actie

Bijbelstudie +10

Bijbelstudie over Johannes 15: 18 en 19.

18 Indien u de wereld haat, zo weet, dat zij Mij eer dan u gehaat heeft.

Wie haatten de Heere Jezus?
Bij de Heere Jezus waren dat in het bijzonder de godsdienstige mensen: de Farizeeërs en Schriftgeleerden.

Waarom haatten ze Hem? Zijn er nu ook mensen die Hem haten?
Omdat Hij veel volgelingen had onder de mensen en omdat Hij Zichzelf Gods Zoon noemde. Dat vonden ze godslastering. Ook nu haten veel mensen de Naam van de Heere Jezus. Ze denken dat ze Hem niet nodig hebben. Want dan moeten ze erkennen dat ze zondig zijn en veel mensen voelen zich niet slecht of zondig.
Vraag eens aan de kinderen of alleen mensen buiten de kerk de Heere Jezus haten. Of zijn die mensen er binnen de kerk ook?

19 Indien gij van de wereld waart, zo zou de wereld het hare liefhebben; doch omdat gij van de wereld niet zijt, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat u de wereld.

Wie bedoelt de Heere Jezus met 'de wereld'?
De 'wereldse mensen' (zie kanttekeningen bij de Statenvertaling). De mensen die niet in de Heere geloven.

Wanneer heeft de wereld je lief? Kun je daar zelf voorbeelden van geven?
De wereld heeft je lief als je hetzelfde doet als zij. Ze houden niet van een christen die hen waarschuwt voor verkeerde dingen. Ze vinden het best dat je in God gelooft, zo lang je bijvoorbeeld maar niet zegt dat ze niet mogen vloeken.
Vraag kinderen zelf voorbeelden te geven van situaties waarin ze merken dat anderen boos worden of ermee spotten.

Met 'uitverkoren' bedoelt de Heere Jezus: afgezonderd om Mij te volgen. Wat bedoelt de Heere daarmee voor jou?
De Heere liet je (waarschijnlijk) geboren worden in een christelijk gezin. Je bent waarschijnlijk ook gedoopt. Daarmee heeft Hij je afgezonderd om Hem te volgen. Dat betekent: de Heere liefhebben en leven zoals Hij dat wil.
Vraag eens door: hoe vinden kinderen het om gedoopt te zijn? Vinden ze het een voorrecht dat ze van de Heere hebben gekregen? Probeer hen dat te laten zien. Het lijkt of ongelovige mensen veel meer vrijheid hebben en veel meer mogen. Maar het is geen echte vrijheid, omdat de zonde tot de dood leidt.

Daarom haat u de wereld. Hoe gebeurt dat in Israel en in de Arabische landen? Wie worden daar vervolgd?
Als mensen in Israël of in de Arabische landen de Heere Jezus volgen, worden ze vervolgd. Ze worden door hun familie verstoten; dat gebeurt bij moslims maar ook bij Joden. Zij erkennen de Heere Jezus niet als Zoon van God en noemen het godslastering als mensen dat geloven.

Gebeurt dat ook in jouw leven? Hoe dan?
De meeste kinderen groeien op in een christelijk gezin. Maar ze leven wel in een wereld die God niet dient. Dat betekent dat je soms jezelf moet verloochenen, dat je spot of verachting moet verdragen. Misschien kunnen de kinderen daar voorbeelden van geven.

Pagina 12 en 13

Mensen in Israël -10

Deze pagina's bevatten informatie over de situatie in Israël. Het is nodig dat de kinderen daar iets van weten, om te kunnen begrijpen in welke situatie de christenen leven en welke godsdiensten er in dit land zijn.

Een land met twee volken

1. Bijna iedere dag kun je in de krant lezen over Israël. In Israël wonen twee volken die voortdurend met elkaar in strijd zijn. Weet je welke volken dit zijn?
   Joden en Palestijnen.

Godsdienst in Israël: de Joden

2. De meeste Joden hebben dezelfde godsdienst. Weet je hoe hun godsdienst heet?
   De Joodse godsdienst of het Jodendom.

3. De meeste Joden belijden de Heere Jezus niet als Zoon van God en als Zaligmaker. Toch zijn er ook Joden die dat wel doen. Hoe worden zij genoemd?
   Messiasbelijdende Joden.

4. Als iemand uit een Joodse familie de Heere Jezus belijdt, is de familie vaak boos. Soms wordt zo iemand zelfs verstoten. Waarom zouden ze zo boos zijn?

5. *Omdat ze de Heere Jezus als een verleider zien en niet als de Messias. Ze vinden dat iemand die in de Heere Jezus gelooft, geen Jood meer is.*

Godsdienst in Israël: de Palestijnen

6. Weet je hoe moslims God noemen? *Allah.*
   Weet je hoe het heilige boek van de moslims heet? *De koran.*

7. Als jij voor deze mensen bidt, wat zou je dan willen vragen?
   Suggesties:
   Dat ze in vrede met elkaar mogen leven.
   Dat ze de Heere Jezus mogen leren kennen als Messias, als Zoon van God en als Verlosser.
   Dat de christenen niet meer worden vervolgd door Joden en moslims.

Christenen in Israël +10

Een land met twee volken

1. Bijna iedere dag kun je in de krant lezen over Israël.
   In Israël wonen twee volken die voortdurend met elkaar in strijd zijn.
   Weet je welke volken dit zijn?
   Joden en Palestijnen.

Godsdienst in Israël: de Joden

2. Weet je wat de Thora is?
   De Thora zijn de vijf boeken van Mozes:
   Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri en Deuteronomium.

3. Lees de volgende twee teksten en schrijf op hoe de Heere Jezus hier wordt genoemd.
   Mattheüs 27:63 *Verleider*
   Mattheüs 14: 5 *Profeet*

Mattheüs 27:63 *Zeggende: Heer, wij zijn indachtig, dat deze verleider, nog levende, gezegd heeft: Na drie dagen zal Ik opstaan.*
Mattheüs 14: 5 *En willende hem doden, vreesde hij het volk, omdat zij hem hielden voor een profeet.*

4. De meeste Joden belijden de Heere Jezus niet als Zoon van God en als Zaligmaker. Toch zijn er ook Joden die dat wel doen. Hoe worden zij genoemd?
   Messiasbelijdende Joden

5. Als iemand uit een Joodse familie de Heere Jezus belijdt, is de familie vaak boos. Soms wordt zo iemand zelfs verstoten. Waarom zouden ze zo boos zijn?
   Omdat ze de Heere Jezus als een verleider zien en niet als de Messias. Ze vinden dat iemand die in de Heere Jezus gelooft, geen Jood meer is.

Godsdienst in Israël: de Palestijnen

6. Weet je hoe het heilige boek van de moslims heet?
   De koran.

7. Weet jij wat een moslim van de Heere Jezus denkt?
   Een moslim gelooft in de Heere Jezus als een belangrijke profeet. Maar je mag niet zeggen dat Hij de Zoon van God is. Dat vinden moslims godslastering.

8. Als jij voor deze mensen bidt, wat zou je dan willen vragen?
   Suggesties:
   Dat ze in vrede met elkaar mogen leven.
   Dat ze de Heere Jezus mogen leren kennen als Messias, als Zoon van God en als Verlosser.
   Dat de christenen niet meer worden vervolgd door Joden en moslims.

Pagina 16

Puzzel (-10 en +10)
Oplossing: De Heere nu des vredes Zelf geve u vrede allen tijd (2 Thessalonicensen 3: 16).

Wat kun je voor de actie doen met de club?

Voor de -12 clubs zijn er de volgende materialen:
- De actieschets 'Wordt vervolgd' met een bijbelse vertelling over Izak en Ismaël en een themavertelling
- Werkboekjes voor de kinderen (-10 en +10)
- Een presentatie over het actiethema voor -12 verenigingen. Deze is te downloaden op www.jbgg.nl/actie
- Kraskaarten. Met deze leuke kaarten kunnen kinderen bij familie en bekenden een karweitje doen. De verrassing zit hem in de kraskaart: de gever krast een vakje open en ziet dan wat hij moet geven. De kraskaarten zijn te bestellen bij de Jeugdbond.

Mogelijke indeling van de avonden:
Hieronder vind je een aantal mogelijkheden voor de invulling van twee of drie avonden rondom de actie.

Avond 1
- Opening met bijbellezen, zingen en gebed
- Het verhaal van Hassan + bijbehorende vragen uit het werkboekje
- Pauze
- Actiepresentatie (ongeveer een kwartier)
- Uitleg van de actie, uitdelen kraskaarten
- Zingen: De kerk van alle tijden

Avond 2
- Opening met bijbellezen, zingen en gebed
- De vertelling over Izak en Ismaël + bijbehorende vragen uit het werkboekje
- Pauze
- Post maken en sturen naar kinderen in Jemima (zie verderop in deze handleiding)
- Vragen hoe het met de kraskaarten gaat: zijn er nog nieuwe kaarten nodig?
- Afsluiting

Avond 3
- Opening met bijbellezen, zingen en gebed
- Bijbelstudie Johannes 15: 18 (en 19) uit het werkboekje
- Zingen: lied 'De kerk van alle tijden' op pagina 2 van het werkboekje
- Maken van de andere pagina's uit het werkboekje (Christenen in Israël)
- Pauze
- Vrije invulling van de avond. Idee: maak een quiz over de actie met behulp van de informatie uit de actieschets.
- Afsluiting

Post naar Israël

Behalve gebed is bemoediging voor christenen in Israël belangrijk. Het is mogelijk om met de vereniging post te sturen naar de kinderen in Jemima. Zo merken zij dat er in Nederland aan hen wordt gedacht.
Omdat er Nederlandse vrijwilligers bij Jemima werken, is het geen probleem als de tekst in het Nederlands wordt geschreven.

Het postadres van Jemima is:
House Jemima
Al-Siderstreet 117
BeitJala
P.O.Box 1568
91015 Jerusalem
ISRAEL

Actiedoelen
In de werkboekjes is een deel van de actiedoelen vereenvoudigd opgenomen. Een compleet overzicht van de actiedoelen is te vinden op de website www.jbgg.nl/actie en in het actiemagazine dat onder alle gemeenteleden wordt verspreid.

Aantekeningen

jeugdbond
Gereformeerde Gemeenten